

Slourenski dom

Štev. 91

V Ljubljani, 21. aprila 1936

Leto 1.

Uradno poročilo o izidu izrednega zasedanja Sveta ZN

Svet ZN samo ugotavlja... a ne obsoja in ne zapoveduje

Zeneva, 21. aprila. Včerajšnje izredno zasedanje Sveta Zveze narodov je trajalo ves dan. Ugotovilo je, da so propadli vsi poskusi za mirno poravnavo spora. Italijanski delegat baron Aloisi je izjavil, da je Italija dala toliko dokazov dobre volje, kakor bi jih nobena druga vlada ne. Razložil je svoj predlog za premirje, ki odgovarja docela duhu in določilom Zveze narodov. Italija zahteva samo, da se določbe pakta Zveze narodov izvajajo dosledno.

Za italijanskim delegatom je govoril abesinski odposlanec Wolde Marian. Dolžil je Italijo, da njeni mirovni predlogi sploh niso iskreni, temveč gre Italiji samo za to, da s pretvezami dobi časa, da prepreči petrolejske sankcije in da skuša čim več koristi iziliti zaradi svojega vojaškega pomena v Evropi, kar je danes zaradi zapletenega položaja bolj važno, nego kadarkoli poprej. Pri popoldanskem seji je bil važen govor angleškega zunanjega ministra Edena, ki je dejal, da je Anglija prepričana, da mora ZN izvajati določila svoje ustave. Dejal je, da bodo Angleži kljub vsemu sankcije nadaljevali, ker menijo, da s tem izpolnjujejo obveznosti, katere jim nalaga članstvo v ZN. Treba bo najti med državami ZN, med katerimi se je zaupanje zrahljalo, novih sredstev, da se ustvari enotnost.

Za Edenom je govoril francoski delegat Paul Boncour, ki je v navdušenem govoru slavil idejo miru in izjavil, da vojne ni mogoče narediti bolj človeške in je omiliti, temveč jo je treba uničiti.

Poudaril je, da je Italija pripravljena sodelovati pri organizaciji evropskega miru.

Uradno poročilo

Zeneva, 21. aprila. O. Pozno zvečer ob 22.30 je predsednik izrednega zasedanja Sveta ZN, avstralski delegat Bruce, zaključil sejo. Pri tej priliki je prebral resolucijo, ki se glasi:

Svet ZN jemlje na znanje poročilo odbora trinajstih, potrjuje in ponavlja poziv tega odbora na obe vojskujoci se državi, da mirno prenehata sovražnosti ter vzpostavita mir s pomočjo Zveze narodov in v duhu pakta Zveze narodov. Svet ZN poudarja, da je abesinska vlada 5. marca sprejela v načelu pogajanja za mir v skladu z duhom ZN.

Svet ZN pa z obžalovanjem ugotavlja, da so prizadevanja za pomirjenje propadla. Obžaluje, da se niso moglo ustaviti sovražnosti in da se vojna nadaljuje v takih pogojih, o katerih je bilo proglašeno, da se ne skladajo z določbami pakta ZN. Ta določila vsebujejo obveze za članice, če se katera država pregreši proti njim.

Z ozirom na to, naslavlja Svet ZN zadnji poziv na Italijo, naj upošteva današnje okoliščine, ki zahtevajo sodelovanje vseh narodov in naj ostane zvesta duhu ZN, kakor to pričakuje Svet od sleherne države ustanoviteljice ZN. Zato naj Italija reši spor z Abesinijo v tem smislu.

Svet ZN spominja Italijo na to, da sta Italija in Abesinija vezani po dogovoru od 17. junija 1925 glede rabe strupenih plinov in glede določil o voj-

skovanju. Ta dogovor sta podpisali obe, zato Svet ZN vztraja na svojem mnenju, da je izpolnjevanje tega dogovora važno za vse države, ki so ga podpisale.

Angleži ne zahtevajo takojšnje poostitve sankcij

Zeneva, 21. aprila. O. Z ozirom na potek včerajšnje seje sveta ZN, je angleški zunanji minister Eden dal izjavo, v kateri pravi med drugim naslednje:

Britanska vlada je pripravljena, da z drugimi člani ZN razmisli o nadaljevanju gospodarskih in finančnih sankcij, ker smatra, da je to potrebno in uspešno sredstvo, da se dokaže popolno izpolnjevanje obveznosti, ki jih posameznim državam nalaga članstvo ZN. Anglija ne zahteva takojšnje poostitve sankcij, ker bi se to ne moglo zgoditi iz tehničnih razlogov. Druga ovira so francoske volitve, katerih izid je za Anglijo važen. Kar se tiče vojaških sankcij, mora o njih odločiti odbor osemnajstih, če to zahteva katera od članice.

V tej izjavi angleškega zunanjega ministra je jasno čutili, da Anglija spričo italijanskih zmag in spričo evropskega položaja odneha in polagoma popušta. Odločilno za njeno nadaljnje vedenje pa bo stališče, katero je zavzel Svet ZN v svoji uradni izjavi.

Nov poveljnik ljublj. vojnega okruha

Belgrad, 21. aprila. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II., z ukazom kraljevskih namestnikov, a na predlog ministra za vojsko in mornarico, je napredovalo večje število častnikov. Z istim ukazom so izvršene razne premestitve, upokojitve, sprejeta je ostavka enega veterinarskega poročnika, dalje je bilo podeljenih več odlikovanj, izrečena pa je bila tudi pomilostitev nad podnadrednikom Josipom Gradom. Med postavitvami je tudi ukaz, s katerim je postavljen za komandanta ljubljanskega vojnega okrožja pehotni polkovnik Zivanovič M. Ljubomir, dosedaj komandant 40. pešpolka »Triglavskega«, za komandanta II. bataljona 40. pešpolka »Triglavskega« pa je postavljen pehotni major Kovačević F. Franjo, dosedaj v službi pri general. štabu donavske divizije.

Nova vojska kakor stara...

Dunaj, 21. aprila. m. List »Neuigkeit Weltblatt«, ki stoji v dobri zvezi z avstrijsko vlado, je takoj naslednjega dne po velikih vojaških paradah na Dunaju, ki so se vršile na obletnici vojskovodje Evgena Savojškega, prinesel članek, v katerem protestira proti temu, da tri države Male zveze niso sodelovale na tej vojaški paradi. List piše med drugim, da hoče Mala zveza s tem dokazati, da noče upoštevati volje avstrijske vlade za njen obstanek, katere najvišja manifestacija je bila vpostava vojaške obveze. List dalje trdi, da Mala zveza noče priznati zgodovinske vrednosti princa Evgena. Končno list insinuirajo Mali zvezi, da tri države, ki jo tvorijo, smatrajo prestiž stare avstrijske vojske nevaren za svoje države in da ne želijo, da bi se zvedelo, da ima mlada avstrijska vojska vse vrline stare avstrijske vojske.

Parada za Hitlerja

Berlin, 21. aprila. AA. (DNB). Včeraj se je za rojstni dan kanclerja Hitlerja vršila v Berlinu vojaška parada, kakršne se niso videli. Hitler je izvršil revijo vojske, sestavljene iz oddelkov vseh vrst orožja. Poleg drugih so se revije udeležili oklopni avtomobili. Zastopani so bili v glavnem motorizirani oddelki. Svečanost je pozdravila velika množica ljudi z velikim navdušenjem. Iz množice so se slišali vzkliki: »Čestitamo in izražamo prisrčne želje«.

Pri povratku v palačo je državni kancler Hitler odzdravljaj stoječ v avtomobilu z mahanjem rok in z nacionalno socialističnim pozdravom.

Nova italijanska križarka

Milan, 21. aprila. AA. (DNB). V Trstu in v Benetkah bodo 21. aprila spustili v morje po eno novo vojno ladjo. Ena izmed njih je križarka »Duca dei Abruzzi« in ima 8000 ton. Ladje je opremljena z 10 topovi po 15, dvema topovima po 2 cm in 16 topovi po 10 cm. Ko bo Italija spustila v morje ti dve enoti, bo imela s križarko »Duca dei Abruzzi« in »Garibaldi« 12 lahkih križark istegreda.

Chamberlain na Češkem

Praga, 21. aprila. AA. ČTK poroča: Sir Austen Chamberlain se je z gospo in sinom na vožnji z Dunaja v Prago ustavil v Jezajomvih Ustjih na južnem Češkem, kjer se mudi na počitnicah predsednik češkoslovske republike dr. Beneš.

Sir Austen Chamberlain bo v četrtek sprejel v praškem dvorcu pri predsedniku republike dr. Benešu, v sredo bo pa gost zunanje ministrice g. Krofte, ki mu bo na čast priredil kosilo.

Žalostne iz Rusije

Rim, 21. aprila. AA. Stefani: Iz Moskve poročajo, da je reka Moskva iznenada prestopila bregove. Povodenj je zajela več moskovskih predmestij. Nekaj tovarn je ustavilo delo.

Rim, 21. aprila. AA. Stefani: Iz Moskve poročajo, da se je v Kazanu iz doslej še nepojasnjenih vzrokov podrl del tamkajšnje električne centrale. Mnogo delavcev je zasutih. Ne da se niti približno presoditi število žrtv, očito je pa že zdaj, da je mnogo mrtvih.

Japonci napovedujejo konec Abesinije

Tokio, 21. aprila. AA. (DNB). Zunanje ministrstvo je dobilo od japonskega poslanika v Adis Abebi brzojavko, ki pravi, da je treba računati s padcem abesinske prestolnice še v teku nekaj dni. V zvezi s tem, je japonsko zunanje ministrstvo izdalo preko agencije Domej sporočilo, v katerem pravi, da bo japonska vlada strogo varovala japonske interese v Abesiniji.

Nesreča pri Hitlerjevi paradi

Berlin, 21. aprila. AA. (DNB). Med današnjo vojaško revijo je pri defiliranju nekega polka oklopnih avtomobilov zdrsnilo nekemu vozilu na tramvajskih tračnicah, da je avto vrglo med občinstvo, ki je tvorilo spalir. Več uencev je ranjenih. Ko je propagandni minister dr. Goebbels izvedel o tem, se je takoj informiral o stanju ranjenih dijakov in je odredil, da se v njegovem imenu izreče njihovim staršem želja po čim prejšnjem in čim popolnejšem ozdravljenju ranjenih šolarjev.

Splošna stavka v Palestini

Jeruzalem, 21. aprila. AA. (DNB). Arabci so danes v vsej Palestini proglasili splošno stavko. Trajati bi imela vse dotlej, dokler ne bo mandatarska država ustregla arabskim zahtevam. Položaj v Jaffi in v Telavivu je zelo kočljiv. Pri ponovnih spopadih je bilo ranjenih mnogo židov. Čete v Jaffi so ojačene.

Italijanske predstraže 65 milj pred glavnim mestom

Adis Abeba pade vsak trenotek

Kakšno presenečenje pripravlja Italijansko vojno poveljstvo za danes

London, 21. aprila. b. Po zadnjih vesteh, je Adis Abeba popolnoma izpraznjena, kar je ostalo prebivalstva, pričakuje vsak hip italijanskih predstraž. Italijani se nahajajo komaj 65 milj od Adis Abebe, to se pravi, da lahko zasedejo mesto v nekaj urah. Zaradi tega ni nobenega dvoma več, da pade Adis Abeba danes.

Rim, 21. aprila. V rimskih krogih se že nekaj dni govori o tem, da je vrhovno italijansko poveljstvo doseglo veliko zmago, najbrž na južni fronti. Kje in kako, ni znano, ker hoče vrhovno poveljstvo prikriti vest o zmagi za danes, da tako počasti rojstni dan Rima, ko vsa Italija praznuje obletnico ustanovitve rimskega mesta. Zadnje sinočnje vesti govorijo o tem, da je abesinska cesarska prestolnica docela pripravljena, da sprejme italijansko armado že danes. Prav tako je tudi vsa Italija pripravljena, da danes sprejme novico o padcu Adis Abebe. Zavzetje negušove prestolice bi tudi bilo edino dejanje toliko velikega pomena, da bi dostojno proslavilo veliki praznik fašistovske Italije. Prvič po začetku vojne se je zgodilo, da včeraj ni izšlo italijansko uradno poročilo o dogodkih na abesinskih bojiščih, zaradi tega je pričakovanje Italije in vsega sveta še tembolj napeto. Če pa se ne bo posrečilo Italijanom zasedati danes Adis Abebo, pa bo skušalo vojno vodstvo postreči Mussoliniju, za rojstni dan Rima, z zasedbo Harrarja.

Adis Abeba se prazni

Adis Abeba, 20. aprila. AA. (Reuter) Čeprav so oblasti še na svojem mestu in se trudijo, da bi v vsakem oziru storile svojo dolžnost, je med prebivalstvom abesinske prestolnice zavladala največja panika. Redni posli in življenje na trgu je popolnoma prenehalo. Z bojišča prihajajo neprestano tovarni avtomobili za avtomobilom. Ceste s severa so polne beguncev. Paniko povečujejo posebno poročila beguncev, ki trde, da se v okolici prestolnice zbirajo velike razbojniške tolpe, ki se pripravljajo, da bi po odhodu abesinskih oblastev in pred prihodom italijanskih sprednjih straž izropali prestolnico. Oblasti se zama trudijo, da bi vzdržale na cestah red in omogočile promet vojaških avtomobilov. Zvedelo se je, da pošiljajo Abesinci na sever velike količine razstreliv. Skušali bodo porušiti ceste in mostove med Adis Abebo in Desijem in pogrnati v zrak cele bregove, da s tem preprečijo prodiranje Italijanov.

Prestolnice ne bodo branili

Adis Abeba, 20. aprila. AA. (Reuter) Dobro poučeni krogi izjavljajo, da prestolnice nikakor ne bodo skušali braniti, ker žele Abesinci, naj bi Adis Abeba ostala »odprto mesto«, da bi s tem preprečila vsako letalsko obstreljevanje.

Uradni krogi naglašajo, da zavzetje Adis Abebe »odprto mesto«, da bi s tem preprečila vsako letalsko obstreljevanje.

Uradni krogi naglašajo, da zvezetje Adis Abebe, s strani Italijanov še ne bo pomenilo konca vojne. Mislijo, da se bo mogel abesinski cesar držati s svojo vojsko v gorovju zapadno od prestolnice še nekaj mesecev.

Z Adis Abebo

še ni konec Abesinije

Adis Abeba, 21. aprila. AA. (Reuter) V abesinskih uradnih krogih zagotavljajo, da morebitni prihod Italijanov v Adis Abebo še nikakor ne bi

pomenilo konca vojne. Sprejeli bomo borbo na prvem gorovju onstran prestolnice, je izjavila Reuterjevemu poročevalcu neka ugledna abesinska osebnost. Ni izključeno, da bo maršal Badoglio šele po zavzetju Adis Abebe naletel na najhujše ovire.

Neka osebnost je izjavila, da Abesinci ne bodo odložili orožja, vse dotlej, dokler bo cesar na bojišču. Z vseh strani se prijavljajo novi prostovoljci.

Boji na jugu

Rim, 21. aprila. AA. (Havas) Vest, da bi bili Italijani zavzeli Harar in Džidžido, še ni uradno ali poluradno potrjena. Bitka, ki se je začela 14. t. m. in končala 18. t. m., se je vršila obakraj ceste, ki pelje v severno smer čez Vebi Sebela, Ididolo, Danane, Sagabo in Dada Modo. Glavni boji so bili ob reki Džana Gogo severno od Danana in zapadno od Gorohaja. Italijanske čete so trčile na del vojske Nasibuja, ki doslej še ni stopila v boje in ki je dobro opremljena in oborožena. Po zadnjih poročilih z bojišča ugotavljajo, da je italijanska zmaga popolna, ne govore pa o razsulu abesinske vojske. Verjetno je, da brani ras Nasibu še nekatere druge postojanke s svežimi četami.

Abesincev padlo 50.000

Adis Abeba, 21. aprila. V zvezi s pripravami za zadnjo borbo Abesincev proti italijanskemu na-

Borba Arabcev proti judovskemu denarju:

Kri teče po Palestini

Kairo, 21. aprila. o. V zvezi s strahovitimi nemiri, ki so izbruhnili zadnja dva dneva v Palestini, predvsem v večjih palestinskih središčih, javljajo iz uradnih krogov, da ne miri zahtevali več žrtv, kakor pa se je zdelo poprej. Pri demonstracijah v Jaffi je bilo ubitih 5 judov in ranjenih 13. Ubila sta bila dva Arabca ter 32 ranjenih. Ranjeni in mrtvi so bili povečini delavci in študentje. Demonstracije so skušali v judovskem predelu v Jaffi zaustaviti požar in so požgali nekaj hiš.

V Jeruzalemu je sorazmerno še mirno, ker je policija v strogi pripravljenosti in je izvršila več sto aretacij. Zaradi ravnanja policije so muslimani proglasili splošno stavko. Po mestu hodijo oddelki mladine, zlasti arabskih skavtov in silijo vse lastnike trgovin, tako arabske kakor judovske, da zapirajo svoje trgovine. Zato je mesto napol izumrlo.

Arabska narodna zveza je poslala angleškemu visokemu komisarju spomenico, v kateri zahteva, da Angleži ugodne naslednjim njenim zahtevam:

1. Vlada mora prepovedati z zakonom, da bi Judje kupovali še naprej palestinsko zemljo. Z ozirom na dejstvo, da so judovski špekulanti naglani cene zemlji v bajne višine, je brezuspešen spričo obubožanega stanja večine arabskega prebivalstva vsak drug boj proti temu, da bi felahi prodajali zemljo Judom.

2. Arabska zveza zahteva, da Anglija prepove sleherno nadaljnje priseljevanje Judov v Palestino. Z ozirom na razburjenje, ki so ga nemiri izzvali v Palestini, je bila angleška vlada prisiljena, da za vzdrževanje miru zasedejo Jaffo in Telaviv čete angleške redne vojske.

Kairo, 21. aprila. AA. Havas poroča: Položaj v Palestini je zmeraj resnejši. V Telavivu je zgorel

val, so uradni krogi dali poročilo, da se bodo na južni fronti združili ostanki vseh poraženih armad okrog vojske rasa Nasibuja. Poveljstvo nad jimi bo baje prevzel neguš osebno. Središče teh vojska bo okrog Alate v predelu jezera južno od Adis Abebe. To novo razvrstitev čet je odredilo vojno ministrstvo, ne ve se pa, ali jo bo Neguš odobril, ker še zmeraj ni znano, kje se nahaja in krožijo o njem najbolj fantastične vesti.

V zvezi s tem je tudi vojno ministrstvo dalo približne podatke o abesinskih izgubah v vojni. Po teh podatkih se Abesinci izgubili 50.000 ljudi, od tega je 30.000 civilistov, ki so povečini žrtve plinskih napadov.

Skrivnost Badoglijevega uspeha

London, 20. aprila. AA. (Stefani) General Wynn piše v današnjem »Morningpostu« o vojni v Vzhodni Afriki in pravi, da izvaja maršal Badoglio svoje vojne načrte sistematično. Zato je absurda trditev, da je treba veliki uspeh Italijanov pripisati predvsem rabi strupenih plinov. Pisec pravi dalje, da je treba te uspehe pripisati v prvi vrsti odlični strategiji in dobri organizaciji motoriziranih in mehaniziranih vojaških enot.

Drobne

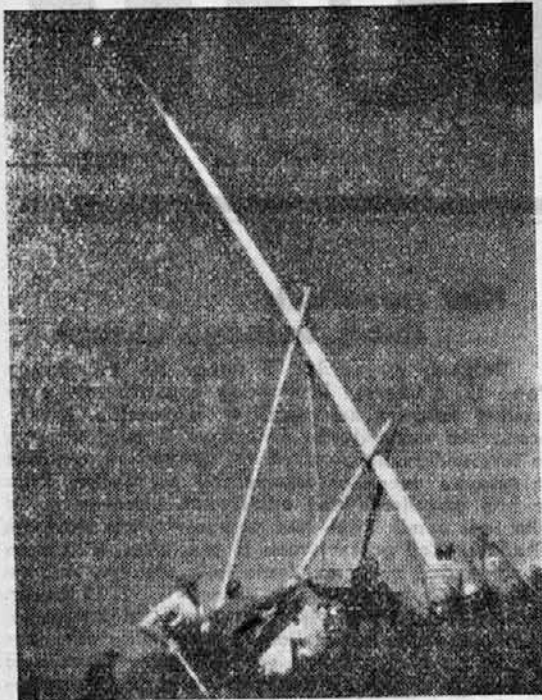
Madrid, 21. aprila. AA. Havas poroča: V vasi Valdares je prišlo do spopada med levičarji in desničarji. Veliko število seb je ranjenih.

Madrid, 21. aprila. AA. Zaradi agitacije levičarjev je v rudniku Santa Lucia nastala popolna anarhija. Ker so lastniki izjavili, da bodo zaradi položaja na trgu za nekaj dni ustavili delo, so si delavci prilastili glavna orodja in izjavili, da bodo rudnik poslej izrabljali na lastni račun.

Tokio, 21. aprila. AA. Agencija Domej poroča iz Dajrena, da so tam izkrcali nekaj transportov japonskih čet. Te čete bodo poslali kot ojačenja porednim japonskim posadkam v Mandžuriji.

Mexico, 21. aprila. AA. List »Ultimas Noticias« piše, da je treba pričakovati, da bo Mehika v najkrajšem času izstopila iz DN. List omenja ugledne člane parlamenta in senata, ki so se izjavili za izstop iz DN. Ti parlamentarci menijo, da bo stalni glavni odbor kongresa še ta teden sklenil izstop iz DN.

V ponos Gorenjcem - škofu v pozdrav

Od zadnje nedelje dalje deli ljubljanski škof, dr. Gregorij Rožman po deželi zakrament svete birme. V nedeljo je bila birma v St. Vidu, nato v Medvodah in dalje po gorenjskih krajih. Obenem s podeljevanjem zakramenta sv. birme vrši škof tudi inspekcijo župnij.

Na tem svojem vizitacijskem potovanju doživ-

lja g. škof tako navdušene in pristrane sprejeme, da so ti sprejemi najboljši dokaz velike ljubezni in vdanosti, ki jo goji prebivalstvo do svojega vrhovnega dušnega pastirja.

Za kraj, kamor pride g. škof, pomeni tisti dan največji praznik. Zato so tudi razumljive priprave, s katerimi so bili po deželi zaposleni že najmanj en teden, da dostojno in čim lepše in veličastnejše sprejmejo svojega škofa. Najbolj se hočejo povsod postaviti seveda fantje. In po njihovi zaslugi stoji te dni po gorenjskih krajih visoki mlaji — v ponos gorenjskih fantov in v pozdrav tako priljubljenemu škofu.

Na sliki vidimo, kako postavljajo enega izmed številnih mlajev v Medvodah, na drugi sliki pa, kako skupina šentvitskih fantov v narodnih nošah pričakuje škofa.

Mišnica za mater

MOŽ IN ŽENA POD SUMOM STRASNEGA UMORA PRED SODNIKI

Maribor, 20. aprila.

Pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je obravnaval danes slučaj, kakor so v naši kriminalni kroniki redki. Mož in žena se zagovarjata zaradi umora lastne matere, oziroma tašče. 36-letni posestnik Senčar Vinko iz Galuška in njegova žena, 36-letna Marija Senčar, sta obtožena, da sta zastrupila dne 5. februarja lanskega leta iz koristiljubja 72-letno prevziteljico Franciško Senčar. Dala sta ji v ajdovi kani mišnice, ki je starko umorila. Senatu predseduje v. s. s. Zemljič, prisodniki so gg. Lenart, dr. Tombak, dr. Kotnik in Kolšek. Obtožbo zastopa državni pravdnik dr. Hojnik, obtožena pa brani odvetnik dr. Pichler. K razpravi je klicanih 14 prič, poleg njih pa še dva sodna izvedenca.

Nesrečni prevžitek

Pred kakimi 10 leti je umrl posestnik Anton Senčar v Galuški. Zapustil je ženo Franciško, dva sinova ter hčerko. Sin Ivan in hči Katarina sta se poročila iz hiše, posestvo pa je doma prevzel sin Vinko. Mati Franciška je ostala pri sinu Vinku na prevžitku, ki je bil precej velik. Mati je stanovala v posebni hišici preko ceste. Zaradi velikega prevžitka je prihajalo med materjo ter sinom in njegovo ženo do neprestanih sporov. Ti prepri, ki so grenili življenje vsem, so trajali ne-kako do začetka lanskega leta, ko je prišlo med domačimi zopet do sporazuma.

Zagonetna smrt

Dne 5. februarja lanskega leta je stara Franciška Senčar nenadoma umrla. Zjutraj so je našli mrtvo v njenem stanovanju ter so ugotovili, da jo je zadela možganska kap. Pokopali so jo in življenje v kraju je teklo nekaj časa mirno naprej, dokler se niso začele širiti po vasi skrivnostne govorice o smrti pokojne Franciške Senčarjeve. Ljudje so šušljali, da sta sin in sinova zastrupila z mišnico. Govorice so prišle na ušesa orožnikom, ki so zadevo javili državnemu tožilstvu. Dne 26. februarja 1935 so truplo pokojne Franciške Senčar zopet izkopali. Zdravnika, ki sta truplo raztelesila, sta ugotovila, da je možganska kap izključena, pač pa sta našla, da je imela koža pokojnice rdečkasto barvo in da je imela srce zelo mastno. Oboje pa je znak zastrupljenja z arsenikom. Deli telesa so bili poslani v Ljubljano fiziološkemu inštitutu v preiskavo. V jetrih in ledvicah so bile najdene znatne količine arsena. Na podlagi tega mnenja je predlagalo državno tožilstvo za Vinka in Marijo Senčar preiskovalni zapor.

Štrup v ajdovi kaši

Preiskava je opravila na dan sumljive stvari. Predvsem se je ugotovilo, da je šla pokojna Franciška Senčar dopoldne dne 5. februarja k Sv. Andražu v trgovino, pred odhodom pa ji je njena snaha dejala, naj nikar ne zaklepa svoje hiše, ker bo šla na podstrešje po zeljine. Starka je res pustila ključ doma, tako da je potem lahko Vinko Senčar še dovolil nekaterim sosedom, da so šli mlet žito na žmrlje, ki jih je imel spravljene na podstrešju hišice svoje matere. Ko je prišla pokojna Franciška Senčar od Sv. Andraža domov, jo je popoldne obiskala sosedka Rozalija Lenkovič. Našla jo je ležečo v postelji in hudo bolno. Tožila je o strašnih bolečinah v drobovju. V loncu poleg postelje je imela ajdovo kašo. Ponudila ji je še gorko jed in Lenkovičeva je povzela eno žlico. Bila pa je kaša popolnoma rujava in zelo grenka, tako da je ni mogla več jesti. Vendar ji je že ena sama žlica kaše povzročila doma silne bolečine ter je močno bruhalo. Šele ko je pila gorko mleko, ji je odleglo. Drugo jutro je šla obiskat zopet Senčarjevo, ker je menila, da je zbolela. Našla pa jo je že mrtvo.

Že en poskus preje

Lenkovičeva je pripovedovala, da je bila pokojna Franciška že leta 1934 zastrupljena. Bilo je takrat meseca januarja, ko je pokojničin sin Vinko mlajši pri materi na mrzle. Prosil je mater, naj mu da kozarec vina, ker je močno žejen. Prinesla mu je vino, pa je dejal, da je premrzlo in naj ga pije. Ko je dobil toplo vino, ga je pa pustil in ni hotel popiti. Izpila ga je nato mati, ki so o pa po zavžitju vina popadle tako silovite bolečine, da se je kar zvijala po tleh in neprestano bruhalo. Iz tega se da sklepati, da jo je sin nameraval še takrat zastrupiti, kar pa se mu ni posrečilo, ker je mati zaradi premajhne količine mišnice okrevala.

Viničar Muzek

prodaja mišnico

Preiskava je ugotovila, da je sredi januarja 1935 prodajal viničar Muzek po Galuški mišnico. Ponudil jo je tudi Vinku Senčarju. Ko so Muzeka prvič zaslišali na sodišču, je tajil, da bi bil Senčar kupil od njega štrup, pri ponovnem zaslišanju pa je le priznal, da je dal Senčarju mišnice in da je ta pri prevzemu štrupa dejal: »Naj le ostane pri hiši, utegne biti še dobra.« Vinko Senčar odločno zanika, da bi bil kdaj od koga kupil ali sploh posedoval mišnico. Pač pa sta začela tekmo preiskave mož in žena trditi, da je mati imela mišnico, ker je delala kuro z arsenikom, da bi postala močna. Ne izključujeta pa tudi, da se je morda zastrupila z gobami.

Pokojnica se je bala sina

Močno obtežuje oba obdolženca strah, ki ga je imela pokojna Franciška Senčar pred lastnim sinom Vinkom. Bala se ga je, da jo bo zastrupil. Tudi to, da se je izrazil večkrat, da bi bilo dobro, če bi mati umrla in je po njeni smrti takoj dejal: »sedaj nas je Bog uslišal«, govori proti obdolžencu. Tudi s svojim bratom in sestro se Vinko Senčar ni razumel in sta ga oba celo osumila, da je bratu zažgal na Brengovi hišo in gospodarsko poslopje, katero mu je uničil ogenj, sestri pa viničarjo. Oboje pa se mu ne da dokazati.

Razprava

sedaj v času našega poročila še traja. Oba obtožena ne priznavata in se spretno zagovarjata. O poteku razprave in sodbi poročamo jutri.

Tekma za prostost

Kranj, 20. aprila.

Danes opoldne, ko je bilo največ ljudi na trgu, poleg tega je bil ta dan še tržni, je sredi trga nastalo nenadno glasno prerekanje.

Orožnik je aretiral mladega kmetijskega fanta. — Ves korajžen in vesel je privozil ta fant na kolesu po trgu navzdol. Seveda, je bil danes, ko so se fantje odpravljali k vojakom in ko je bil povrh tega še ponedeljek, precej vinjen, skoro ni treba omeniti. Pred gostilno Mayer je stala gruča ljudi in fant bi bil zavozil z vso silo vanje, da ni sam nekoliko prej padel s kolesa. V svoji prenešanosti je mislil, da so krivi ti ljudje njegove nesreče in jih je pričel krepko zmerjati. — No, orožnik je pristopil in ga povabil s seboj. Pa ni šlo zlahka. Ker pa ni hotel z lepa z njim, ga je hotel čuvar reda ukleniti, a fant tega ni čakal, urno je stekel po trgu navzdol in po bližnji ulici naprej. Orožnik seveda za njim. Vsi so gledali zanimivo tekmo, kdo bo zmagal? Ljudje pa, kot je običaj pri takih prilikah, so se takoj razdelili v dva tabora. Eni so bodrili orožnika, drugi fanta. Vse je kazalo, da bo fant ušel, kar pa se spodobne nad nekim kamenjem in pade, a ne samo na tla, temveč tudi v roko žandara. Tedaj sta prišla še dva stražnika in fant je kljub temu, da se je upiral na vse moči, moral iti v zapor.

Delavci se bore za dostojne mezde

Kranj, 20. aprila.

Pred kratkim je znano gradbeno podjetje Bidovec sprejelo v delo na novo okoli 150 delavcev. Zaposlitev so dobili brezposelni in revni okoliški delavci, večinoma družinski očetje z velikim številom otrok.

Kljub temu, da so krepko delali, da je bilo njih delo težko, jih je podjetje plačalo največ po 2,50 Din na uro. Delavci so zato prosili podjetje, naj jim zviša plače. Ker podjetje ni hotelo tej upravičeni želji ustreči, niso hoteli več nadaljevati z delom. Tedaj pa je le obljubilo podjetje, da bo plačalo delavce, ki so mlajši po 2,50 Din, starejši po 3 Din in kvalificirane po 3,50 Din na uro.

Vendar pa podjetje, kakor se je videlo v soboto ob razpoloženju, ni držalo svojih obljub. Izplačalo je mezde z največ 3 Din.

Primer je značilen za to, kako slabo plačujejo kranjska podjetja svoje delavce.

Sremska Mitrovica, 21. aprila. m. Včeraj dopoldne je pripotoval semkaj minister za socialno politiko in narodno zdravje ter zastopnik pravosodnega ministra Dragiša Cvetković. Takoj po svojem prihodu je napravil inspekcijo tukajšnje kaznilnice.

Slovenec V. Pirc - jugoslovanski šahovski prvak

Novi Sad, 21. aprila. m. Na včerajšnji tekmi za šahovsko prvenstvo Jugoslavije je premagal Vasja Pirc dr. Trifunoviča. Na podlagi tega rezultata si je Slovenec Vasja Pirc osvojil naslov prvaka države. V zvezi s tem se je vršila včeraj popoldne radijska reportaža iz dvorane, v kateri se vrši šahovski turnir. To radijsko reportažo sta prenašali belgrajska in praska radijska postaja. Pri mikrofonu se je najprej javil Opočenski, ki je v češkem jeziku pozdravil češke poslušalce. Nato je govoril Radoslav Pilič, predsednik šahovskega kluba v Novem Sadu ter Frydmann, ki je govoril v poljskem jeziku. Na koncu pa sta Pirc in Nedeljković na kratko opisala potek dosedanjih partij.

Največje zanimanje je vladalo za tekmo med Pircem in Trifunovičem. Okoli obeh mojstrov se je zbralo veliko število gledalcev, ki so z največjo pozornostjo sledili obeh pretendentov za pomeni naslov prvaka države. Začetek partije je potekel zelo izenačeno. Igrala sta damski gambit, na

katerega je Trifunović odgovarjal z znano slovansko obrambo. Pirčeva premoč je prišla do izraza šele proti koncu. S solidno in dobro premišljeno igro je Pirc dokazal, da je mojster v odprti igri. Dobil je kmalu solidno pozicijo, pretel z matom z več strani ter prisilil Trifunoviča, da je moral žrtvovati kraljico za trdnjavo. S tem pa je bil izid partije že definitivno rešen. Po 35. potezi se je dr. Trifunović udal. Ostale partije so dale naslednje rezultate: Nedeljković — Opočenski sta remizirala, Frydmann je premagal Popoviča, Tomović Kulžinskega, Pelikan Schreiberja. Partije König — Vrković ter Bröder — Kostić so bile prekinjene. Po sinočnji zmagi Pirca nad Trifunovičem vodi Pirc z 10 točkami, za njim pridejo takoj Trifunović, Schreiber in Frydmann z 8 točkami, ostala tabela pa je sledeča: Pelikan 7, Bröder 7 (1), König 7 (1), Opočenski 4 in pol (2), Kostić 4 in pol (1), Tomović 4, Vuković 3 in pol (1), Popović 3 in pol, Nedeljković 3 (1), Kulžinski 2.

Večer sodobne slovenske lirike v Celju

Celje, 20. aprila 1936.

Društvo jugoslovanskih akademikov v Celju je priredilo v soboto, dne 18. aprila zvečer, v celjskem mestnem gledališču večer sodobne slovenske lirike. Prav za prav več: društvo si je nadelo nalogo podati celjskemu, literaturo ljubiteljskemu občinstvu, pregled sodobne sodobne besede in bil ta prvi večer posvečen liriki, medtem, ko bo organiziralo društvo v jeseni večer sodobne slovenske proze. K sodelovanju so priredili povabili najvidnejše predstavnike naše poevne lirike: Jarca, Seliškarija, Antona Vodnika, Koebeka, Božo Voduška, Klopčiča, Faturja. Poleg tega je bil na sporedu tudi Srečko Kosovel, čigar dela je bral Bogomil Fatur. Od povabljenih so se odzvali vsi, razen Voduška, ki je bil službeno zadržan.

Po uvodni besedi, s katero je celjskemu občinstvu predstavil naše lirike g. Krušič in izpregovoril nekaj načelnih besed o pomenu slovenske besede, so posamezni avtorji čitali svoja dela. Iz zbranih del Srečka Kosovela, našega mogočega najnadarnejšega povojnega lirika, je bral nekaj najznačilnejših del Bogomil Fatur, iz katerih je zadihala vsa ožnost in milina Kosovelove duše. Nato so recitirali Miran Jarc, Tone Seliškar in

Anton Vodnik, trije značilni predstavniki mladega povojnega rodu. Po odmoru so se še predstavili s svojimi deli Edi Koebek, Mile Klopčič in Bogomil Fatur, Božo Vodušek je javil, da mu ni mogoče priti.

Iz vseh del, ki so jih brali avtorji sami, in ki so bila že objavljena na raznih mestih, smo lahko spoznali in bolj globoko zajeli njihove misli in stremjenja. Posebno sodobne pesmi Jarca, Seliškarija, Klopčiča in Faturja, ki živo pred očmi današnjega družbo, so izzvala pri navzočem občinstvu vihar navdušenja. Nič manjše ni bilo dojetje globokih in mehkih Vodnikovih ter izkristaliziranih in dovršenih Koebekovih verzov.

Program sam je bil zelo bogat, mogoče celo preobširen. Pogrešali smo nekaj zelo vidnih osebnosti povojne dobe, da omenimo n. pr. samoga Pogačnika in Vitala Voduška. Dobro bi bilo, če bi bil nastopil poleg Faturja tudi še kak mlajši zastopnik. Večer je bil primeroma zelo dobro obiskan, če pomislimo, da je istočasno igral kino, veliki cirkus in so predvajali rokoborbe. Mnogo jih je kupilo vstopnice, a jih je radovednost gnala rajši drugam. Društvo Jug. akademikov, ki je ta večer priredilo, je pa pokazalo, da mu je tudi za resno delo in zasluži zaradi tega popolno priznanje.

Srbkinja - ameriška prvakinja v sabljanju

Newyork, 21. aprila. m. Sinoči so se vršile tukaj velike tekme za prvenstvo Zedinjenih držav v sabljanju. Bile so to obenem izbirne tekme za sestavo ameriške reprezentance na berlinski olimpijadi. Zato je za tekme vladalo ogromno zanimanje ter jim je prisostvovalo veliko število gledalcev. Posebno številni pa so bili člani naše kolonije. Pri tekmah je namreč nastopila tudi Srbkinja gđ. Jovanka Savič-Detuškani. Ona je prvakinja sabljanja v državi Michigan. Jovanka Savič je na sinočnjih tekmah premagala vse svoje nasprotnice ter je osvojila ameriške državno prvenstvo v sabljanju. Na podlagi te svoje sinočnje zmage, bo odšla na berlinsko olimpijado kot najboljša predstavnica ameriškega sablaškega športa. Uspeh gđ. Savič je silno navdušil navzoče občinstvo, posebno pa mnogoštevilne člane naše kolonije.

Belgrad, 21. aprila. m. Jovanka Savič, ki je sinoči osvojila prvenstvo Združenih držav v sabljanju in ki bo kot zastopnica Združenih držav zastopala Ameriko na olimpijadi v Berlinu, je rojena v Zemunu ter je hči pokojnega Zarka Saviča, bivšega ravnatelja belgrajske operete. Zarko Savič se je že pred vojno preselil v Sev. Ameriko ter je v mestih, kjer se nahajajo naše kolonije, prirejal in vodil gledališča z narodnim repertoarjem.

Prvakinja v sabljanju države Michigan in sedaj prvakinja Združenih držav je svojo otroško dobo prebila v Zemunu. Po svojem prihodu v Ameriko je vstopila kot mlado dekle v telovadno organizacijo naših izseljencev. S svojim 18 letom pa se je začela baviti s sablaškim športom. V tem športu je dosegla najboljši uspehe ter bo letos skupaj z drugim Jugoslovanom Zajcem (lahkoatlet) zastopala barve Zedinjenih držav na olimpijadi v Berlinu.

Vesti iz Belgrada

Zenica, 21. aprila. m. Včeraj se je v prostorih tukajšnjega delavskega doma vršil 13. kongres Zveze rudarskih delavcev ob udeležbi velikega števila delegatov iz vseh rudnikov Bosne in Hercegovine. Na kongresu so rudarji razpravljali o težkem položaju, v katerem se nahajajo. Posebno so kritizirali delo rudarskih nabavljanih zadrug. Končno sta bili sprejeti dve resoluciji, ki vsebujejo glavna vprašanja stanovskih zadev.

Belgrad, 21. aprila. m. Dela na novem parlamentu se forsirano nadaljujejo ter je pričakovati, da se bodo seje narodne skupščine v novi palači vršile že lahko to jesen.

Belgrad, 20. aprila. AA. Za izredni kongres jugoslovanskih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije, ki se bo vršil v Belgradu v nedeljo, dne 26. aprila dopoldne, je predsednik vlade dovolil vsem državnim namestnikom in uslužbencem, bivšim prostovoljcem, ki se žele udeležiti tega kongresa, potrebni dopust, v kolikor to dopušta služba. Obenem se obveščajo vse organizacije vojnih prostovoljcev, da velja po naknadnem obvestilu prometnega ministarstva popust za znano vožnjo za ta kongres samo za prostovoljce in ne tudi za njihove rodbinske člane; zato morejo to ugodnost izrabiti samo moški.

Belgrad, 20. aprila. AA. Prometni minister je dovolil 50% popust na državnih železnicah:

za delegate zadrug, ki se bodo udeležili letne skupščine glavne živinorejske zadruge v Belgradu 26. aprila t. l., popust velja od 23. do 29. aprila,

za delegate splošnega človekoljubnega služiteljskega združenja, ki se udeležijo letne skupščine v Belgradu 26. t. m., in

za delegate jugoslovanskega cestnega društva, ki se udeležijo letne skupščine v Belgradu 3. maja, popust velja od 30. aprila do 6. maja.

Prometna nezgoda

Ljubljana, 21. aprila. Prometne nezgode v Ljubljani so že tako v navadi, da bi se prav čudili, če bi izostalo nekaj dni brez prometnih nezgod. Sinoči se je zopet zaletel nek neznan kolesar v 10-letnega Ludvika Čeha, šolarja na Viču. Fantek je šel mirno preko Miklošičeve ceste, ko se je naenkrat zaletel vanj neki kolesar in ga podrl na tla. Posledice so bile kakor vedno: fant je oblezel na cesti, kolesar pa je — predno se je kdo zavedel položaja — odkuril...

Spominska pločča Mihui Vizjaku

Celje, 20. aprila.

Teharska Sadjarska podružnica je na belo nedeljo odkrila spominsko ploščo velikemu kmet-skemu sadjarju Mihui Vizjaku na njegovi rojstni hiši na Pecovju. Slavnosti se je udeležilo precejšnje število občinstva iz bližnje in daljne okolice. Banskou upravo je zastopal referent za sadjarstvo pri kr. banskni upravi g. inž. Skubic. Slavnost je otvoril major g. Burnik in uvodoma pozdravil došle goste. Za njim se je v slavnostnem govoru spominjal velikih zaslug, ki jih je imel Vizjak za pospeševanje sadjarstva, odposlanec banske uprave g. inž. Skubic. Sledilo je odkritje spominske plošče. Kot najboljši poznavalec Mihe Vizjaka je govoril nadučitelj teharske osnovne šole gosp. Gosak. Spominjal se je njegovega dela, ki ni samo ustvarjalo gospodarske dobrine, ampak je širilo sloves naprednega slovenskega kmeta daleč čez meje domačije. Kot delegat Sadjarske podružnice v Celju je kratko govoril učitelj g. Ivo Petrak, nakar je bila lepa in intima slovesnost zaključena.

Podjetni učitelj

V Belgradu je stopil pred nekaj dnevi v trgovino radijskih aparatov mlad človek, lepo oblečen, prikupne zunanosti, uglasenega nastopa, sploh tak, da ni mogel zbuditi pri trgovcu prav nobenega nezaupanja. Pogajati se je začel za radijski aparat dražje vrste. Po kratkem ogledovanju si je aparat izbral, za plačevanje pa sta se s trgovcem pogodila na obroke in je mladenič potegnil iz žepa legitimacijo, na kateri je bilo zapisano, da je mož sodnik v Mostarju. Trgovec je nato aparat skrbno zavil in poklical svojega vajenca, kateremu je pripadla dolžnost, da je moral pomagati nesti gospodu »sodniku« aparat na stanovanje. Prav ta nesrečni vajenec pa je bil tisti, ki se mu je moral trgovec pozneje zahvaliti, da so »sodnika« odkrili v svojem pravem poslu. Sodnik in vajenec sta stopala po belgrajskih ulicah, hodila sem in tja, menjavala stalno smer, pri čemer je sodnik večkrat postal in se zatopil v premišljevanje. Navsezadnje se je oju-nal in odvzel vajencu aparat, češ, da sta že blizu stanovanja.

Vse to se je zdelo mlademu vajencu močno sumljivo, ter je doma takoj vse povedal svojemu gospodarju. Urno se je šel ta na policijo informirati, če in kje biva v Belgradu gospod »sodnik«, ki se mu je bil izkazal z legitimacijo. Seveda so mu tam pojasnili, da ga v seznamu nimajo. Po nekaj urah pa so že imeli gospoda »sodnika« v rokah in ugotovili pri njem vse drugačen poklic, kakor pa »sodniški«. Spoznali so v njem mladega učitelja, ki se je že nekaj časa bavil s takim poslom, saj so našli pri njem na stanovanju precejšnjo zalogo radijskih aparatov, oblek, perila, vse na »obroke«. Legitimacija, s katero se je bil izkazoval pri trgovcu, pa je smuknil na sarajevski železniški direktorji. Pravijo, da se bo mladi učitelj moral poslej posvetiti povsem drugemu poklicu, seveda na bo moral še preje za zamreženimi okni premišljati o svojem bodočem poklicu.

»Ali vam je poslovdja razkazal in povedal vse potrebno?« vpraša lastnik velike tvornice novega nočnega čuvaja.

O seveda, gospod šef, rekel mi je, naj ga prebudim, kadar boste prišli naokoli, in pravkar sem namenjen, da ga pojdem buditi.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, torek, dne 21. aprila: Anzelm.
Jutri, sredo, dne 22. aprila: Soter in K.

Lekarne: Nočno službo imajo: dr. Kmet, Tyrševa 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Bivši zdravnik abesinskega cesarja v Ljubljani. V Ljubljano je prišel dr. Jordan Širokov, bivši telesni zdravnik abesinskega cesarja Haile Selassie in prvi organizator abesinske sanitetske službe. Predaval bo o Abesiniji in o življenju in običajih njegove prebivalstva. Dan in kraj predavanja, ki bo v okviru Jugoslovansko-bolgarske lige, objavimo pravočasno. Dr. Širokov je rodom Bolgar in je predaval že v Beogradu in Zagrebu. Povsod je vzbudil njegovo predavanje največjo pozornost in časopisi so priobčili o njem obširna poročila. Vstopnina bo zelo nizka, da se tako omogoči vsakomur, da se lahko udeleži predavanja.

Sprejem pevškega društva »Smetane« iz Plzna. V torek, dne 22. aprila 1936 pride v Ljubljano, prihajajoč iz Zagreba, z brzovlakom ob 18.12 popoldne znamenito pevsko društvo »Smetane« iz Plzna.

Pevsko društvo »Smetane« je eden najboljših pevskih zborov bratske Českoslovaške republike, ki je že l. 1900 ponesel slavo češke pesmi v inozemstvo in dosegel v Parizu prvo oceno.

Pozivljamo vso našo slovensko javnost in vse prijatelje bratskega Českoslovaškega naroda, da se udeležijo slavnostnega sprejema tega zbora, ki se bo vršil v torek, dne 22. aprila 1936 ob 18.12 popoldne na glavnem kolodvoru.

Pregled motornih vozil. Uprava policije v Ljubljani poziva lastnike, ki so vzeli vozilo izpod plombe ter stavili v promet, odnosno, ker iz kategorizacije vzroka še nimajo pregledanih in za promet odobrenih motornih vozil, naj jih v izogib posledice pripeljejo k pregledu v ponedeljek, dne 27. t. m., med 8 in 10 uro v Ljubljano na Breg št. 20, poleg šentjakobskega mosta, dohod z Novega trga.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20 uri.

Torek, 21. aprila: Gosposki dom. Gostovanje v Celju. Izven.

Sreda, 22. aprila: zaprto.

Četrtek, 23. aprila: Juarez in Maksimilijan. Red Četrtek.

OPERA

Začetek ob 20 uri.

Torek, 21. aprila: zaprto (generalka).

Sreda, 22. aprila: Lucia di Lamermoor. Premiera. Red Sreda.

Četrtek, 23. aprila: Kavalir z rožo. Red A.

Petek, 24. aprila: zaprto.

DRAMA

Z vso intenzivnostjo študira režiser Debevec z delom dramskega ansambla Laveryjevo dramo »Prva legija«, ki nam prinaša življenje v jezuitškem kolegiju. V glavnih vlogah nastopijo 8 patrov jezuitov in pa župnik-monsignor, ki je izven kolegija. Zasedbo posameznih vlog in kratko vsebino dela priobčimo. Premiera bo v soboto 25. t. m.

OPERA

Donizettijeva opera »Lucia di Lamermoor« je operno delo, ki se je celo stoletje vzdržalo na repertoarju vseh oper. Posamezne melodije iz te opere so tako popularne, da so skoro ponarodele. Znamenite so koloraturne arije, ki so najlepše arije te vrste vse operne literature. Znamenit je glavni tenorist v četrti sliki. Tudi tenorska partija je odlično napisana in spada med najlepše lične tenorske partije. V posameznih vlogah nastopijo: gđ. Zupčevića, ki poje naslovno vlogo, dalje g. Gostič, Janko, Betetto, ga. Španova ter gg. Franci in Rus. Opero dirigira ravnatelj Polić. Premiera bo v sredo 22. t. m. za red Sreda.

Dijaška predstava in drami. Prihodnja dijaška predstava bo v petek 24. t. m. po cenah od 5 do 14 din. Vpizori se Galsworthyjeva drama »Družinski oče«.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 21. aprila. II. Solška ura: 8. Trboveljskimi slavci po Českoslovaški (Drago Supančič). — 12. Pri- ljubljani napovedi (plošče). — 12.45 Vremenska napoved, poročila. — 13. Napoved časa, objava sporeda, obveštila. — 13.15 Po opernem svetu (plošče). — 14. Vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obveštila. — 14.15 Filozofija za družnega gospodarstva (gosp. dr. Franc Veber, univ. prof.). — 19. Napoved časa, objava sporeda, poročila, vremenska napoved, obveštila. — 19.30 Nacionalna ura: Turizem in prirodne lepote Črne gore (Blažo Burovič-Besac iz Belgrade). — 20. Uvodno predavanje v prenos (gosp. prof. L. M. Škerjanec). — 20.30 Evropski koncert francoske simfonije glasbe. Izvajalci: nacionalni orkester in zbor, dirigent: D. B. Engelbrecht (prenos iz Pariza). — 22. Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda. — 22.15 Zvoki za oddih (Radijski orkester).

Drugi programi

Torek, 21. aprila. Belgrad L.: 19.50 Narodne pesmi. — 20.30 Prenos evropskega koncerta iz Pariza. — 22.15 Prenos iz kavarne. — Belgrad II.: 8. Narodne pesmi ob spremembi kitare. — 14. Manojlovičev predavanje »Spomenik neznanemu junaku na Avali«. — Zagreb: 20. Flauta. — 20.30 Zagrebški madrigalisti. — 21. Violina. — 21.30 Pariz. — Dunaj: 19.50 Predavanje o princu Evgeniju. — 20.30 Pariz. — 22.25 Resno in veselo zborovske pesmi iz 16. in 17. stoletja. — 22.35 Dunajska glasba. — Budimpešta: 20.30 Pariz. — 22.35 Orkestrana glasba. — Vea Italija: 20.35 Proslava ustanovitve Rima. — Praga: 18.25 Sudetskonošne velikončne pesmi. — 18.45 Plošče. — 19.10 Harmonika. — 19.25 Orkestrana glasba. — 20.30 Pariz. — Varšava: 20.30 Pariz. — 21.45 Orkestralni koncert. — 23.05 Plošče. — Berlin: 20.10 Zabavna glasba. — 21. Plošče. — 22.30 Guitova melodrama »Pilot v raj«. — Königsberg: 20.10 Humoreske na klavirju. — 21. Komorni orkester. — Hamburg-Lipsko: 20.40 Pomladne pesmi. — Prati- slava: 19. Avstrijski skladatelji. — 20. Plošče. — 21. Mandoline in kitare. — 22.30 Plošča glasba. — Köln: 20.10 Nove opere in zvočni filmi. — 21. Masengnielova opera »Cavalleria rusticana«. — Frankfurt: 20.10 Mor- narske pesmi. — Stuttgart: 20.10 Pomladni sprehod na ploščah. — 21. Violina. — 22.50 Zabavni koncert. — 24. 2. Plošče. — Monako: 20.10 Akordeon. — 20.30 Pa- riz. — 21.20 Kvintet. — 22.40 Lope de Vega igra »Zelo in pluge«. — Berolmster: 20.15 Simfonični kon- cert londonskega radijskega orkestra.

Mala utopljenka

Danes okrog pol ene ure popoldne je 4 in pol letno hčerko tukajšnjega kamniškega moistra Zore Antona nenadno izginila. Takoj se je slari- šeni pojavil sum, da se je ulegla dogoditi ne- sreča in da je punčka padla v Bistrico, ki teče nekeje metrov od hiše, kjer ima oče svojo delav- ni o in stanovanje. Začelo se je takoj urno iska- nje ob strugi in obrežju Bistrice in so naposled našli zvečer truplo male deklice v jezcu pri mest- nem parku.

Olimpijska štafeta

V malem grškem kraju Olimpiji so bile prve olimpijske igre, ki jih pozna zgodovina; Berlin pa je torišče XI. modernih olimpijskih iger v l. 1936. Razdalja med obema krajema znaša 3075 km in pot vodi skozi sedem držav. Nemčija, ki letošnje igre organizira, hoče s štafeto Olimpija-Berlin pokazati, v kakšnem gigantskem obsegu hoče iz- vesti te olimpijske igre. Točno 20. julija ob 12. uri popoldne bodo prižgali na mestu starih antičnih iger v gozdni dolini olimpijski ogenj, ki bo potem gorel v Berlinu ves čas olimpijskih iger. Dvanajst dni si bodo podajali lahkoatleti in tekači iz rok v roke gorečo bakljo in tekli preko hribov in dolin. Iz Grčije bo vodila pot skozi Bolgarijo, Jugosla- vijo, Madijsko, Avstrijo in Českoslovaško, dokler se ne bo ustavila 1. avgusta popoldne v Berlinu, kjer bodo tekli po znani cesti »Unter den Linden« in skozi brandenburška vrata na Stadion. Pot pa se ne bo ustavila v Berlinu, ampak gre dalje še do Kiela kjer se vršijo olimpijske ekme v jadraniu. Na 3. avgusta do večera je preračunano, bo tekel zadnji baklonošec.

Pot olimpijskega ognja pa bo prekinjena z najrazličnejšimi slavnostmi. Najprej se bodo usta- vili v Atenah, kjer bodo počastili spomin prvih olimpijskih iger l. 1896. Dalje se ustavijo na Oplen- cu, kjer bo naš mladi kralj Nj. Vel. Peter II. na grobu svojega očeta prižgal svečilo. Madžari bodo v Budimpešti slavili grob Neznanege voja-

ka, na Dunaju bodo pa na Trgu junakov zažgali veliko grmado. Tudi Čehoslovaki bodo v Pragi pripravili dostojen sprejem olimpijskemu ognju in olimpijski ideji.

Naj misli o tem kdorkoli kar hoče, vendar eno je res. Sedem različnih narodov, sedem pol- polnoma druga politično nasprotnih držav, se bo združilo v eni sami manifestaciji in najbolj zgovorno govorilo, da ne poznajo mej in da ne poznajo nobenih sovražnosti. Vsa ta manifesta- cija se vrši v znamenju športa in prav to kaže, kakšno veliko misijo in kako visok cilj ima šport.

Trilisoč štiristo tekačev bo nosilo ta olimpijski ogenj. Vsak od teh tekačev pa si bo lahko ob- držal za spomin ročaj baklje, ki jo bo nosil. Če pa bo vseh teh 3400 tekačev tudi ohranilo v srcu olimpijski zamisel in če bo firma, ki je napravila in dobavila te držaje, tudi delala za mir, potem je ta ideja, ki naj združi narode, napravila veliko večjo razdaljo, kot je pa zunanja pot štafetnega teka Olimpija-Berlin. Ročaje za baklje je pa na- pravila največja nemška tovarna Krupp...

Počastitev barona Pierra de Coubertina. Ob- novitelj olimpijskih iger in častni predsednik med- narodnega olimpijskega odbora baron Pierre Coubertin je dobil od francoskih športnih organi- zacij kot darilo 30.000 frankov za njegove zasluge v športu.

Kamnik pred sezono

Kamnik, 20. aprila.

Ze dolgo je od tega, odkar se v Kamniku ne bavimo več samo s trgovino, posestnikovanjem in z vsemi poklici, ki so v takem mestu pač možni; še ob pravem času smo meščani in okolščini spo- znali, kako lahko privabljamo z lepoto svojega kraja in okolice k nam tujce. S tem nismo dobili novega poklica, pač pa nov vir dohodkov.

Tako smo ustanovili v Kamniku svoje tujsko- prometno društvo, katerega prvenstvena naloga je,

da pripravlja in urejuje v Kamniku vse potrebno, da postane ono, kar mi vsi želimo: središče tuj- skega prometa ne samo za goste iz naše države, marveč posebno tudi za inozemce.

Saj pa ima Kamnik tudi vse pogoje, da se v njem tujski promet vsestransko razmahne: nje- gova lega je nekaj edinstvenega, z lastnim in tako lepim kopališčem, kakor ga ima Kamnik, se ne more ponasati zlepa kako mesto, da ne govorimo o okolici, ki je nekaj izrednega.

Glavna odlika Kamnika pa je v tem, da je baš Kamnik izhodišče za najštevilnejše in morda tudi najlepše ture v Kamniške planine. Če bi v Kamniku registrirali vse izletnike, ki gredo skozi mesto proti Kamniški Bistrici ali sicer kam v planine za Kamnikom, potem smo prepričani, da bi glede števila izletnikov dosegli rekord vse Slo- venije. V soncu blesteč se gorski velikani pri- vabljajo nešteto občudovalcev mogočne narave, da pohite v njihovo kraljestvo, kjer kraljuje naš po- nosni Grintovec.

Visoko v nebo kipeči vrhovi, divji prepadi, plazovi, pred vsem pa prekrasne planinske cve- tlice — vse to je privlačnost, ki se ji ne more upirati nihče, ki je že bil kdaj v objemu te gorske lepote. To mora vzbuditi v človeku ljubezen do planin. In kakor romarji hite posebno ob sobotah vneti planinci, ki jih začarana gorska narava znova in znova privablja k sebi in jih vedno bolj priklepa na sebe, dokler niso popolnoma njeni. Ne morejo se potem več premagovati, da ne bi v vsakem svojem prostem času pohiteli v njeno okrilje. Marsikdaj pa je dih planin tako omamljiv, da ostane mlad turist večno v naročju skal ali prepadov... Tedaj poskrbi zopet Kamnik za nje- ga, katerega poslednja pot je peljala skozi naše mesto: reševalna ekspedicija iz Kamnika stori svojo dolžnost, ki jo ima do planincev-tovariš.

Čim nevarnejše so planine, tem bolj so vab- ljlive in tem več imajo občudovalcev. Če za ka- tere planine, velja to za Kamniške, ki imajo z vsakim letom več obiskovalcev.

Maribor

Lekarne. Nočno lekarniško službo vršita Ma- verjava lekarna »Pri zamorcu« v Gosposki ulici in Vavpotova lekarna »Pri angelju varhu« na Aleksan- drovi cesti.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 21. aprila ob 20: Sv. Anton vseh za- ljubljenih patron. Red C.

Sreda, 22. aprila: Zaprto.

Četrtek, 23. aprila ob 20: Direktor Čampa. Red B.

V četrtek je premijera »Direktorja Čampa«. To domače delo, drama pisatelja Jožeta Kranjca, je doseglo na ljubljanskem odru poleg Kreftovih »Malomeščanov« največji uspeh. Večno nasprotje in boj med stari in mladim, sta tu obdelana v novi obliki in tako, da pride do konflikta povsem ver- jetno. Vmes je vse polno ostrih puščic proti raznim slabostim sodobnega reda, zlasti pa načena pisa- telj problem pravilne šolske vzgoje. Drama je torej povsem aktualna in zato zanimiva in učinkovita od začetka do konca. Režijo vodi glavni režiser J. Kovič, naslovno vlogo igra Furijan, ostale večje vloge pa Rasbergerjeva, Kraljeva, Starčeva, Nakrst, P. Kovič in Gorinšek.

SSK Maraton. Lahkoatleti, ki bodo startali v nedeljo 26. t. m. na klubskem mitingu, naj pridejo drevi ob 20 na Livado k sestanku.

Kongregacija za gospe ima danes popoldne ob pol 5 sestanek pri Srcu Jezusovem.

Veliko delo Karitativne zveze. Mariborska ka- ritativna zveza je za velikončne praznike obdar-ovala 80 revnih mariborskih družin z najpotrebnejšo specerijo.

Posestne izpremembe. Prva hrvaška štedionica je kupila od Centralne banke v Zagrebu zemljišče in poslopje, v katerem se nahaja Bengerjeva tvor- nica trikotaje »Zora« za 700.000 Din. Josip in Ana Kupec sta kupila hišo v Mlinski ulici 37 za 110.000 dinarjev, ing. Franc Mikuž vilo v Turnerjevi ulici št. 37 za 275.000 Din in trgovka Malata Hedviga iz Ljubljane vilo v Sirossmajerjevi ulici št. 33 za 295.000 Din.

Akvizicija inseratov za »Mariborski teden«. Uprava Mariborskega tedna opozarja vse trgovce in gospodarske kroge, da ni letos pooblastila niko- gar, za zbiranje inseratov in da bo izdala letos ob priliki Mariborskega tedna sama reprezentativno revijo.

Nevaren požar in pretep

Cerknica, 20. aprila.

V Martinjaku pri Cerknici ima France Ronko trgovino in gostilno. Pred nedavnim časom pa mu je nek nepridiprav vplomil v trgovino in mu odnesel precej stvari. Ronko tega ni javil orožnikom, ampak je dal na okna mreže. Te dni pa je on sam odšel po trgovskih poslih in tako je doma ostala žena z otroci in pa še neke druge osebe.

V soboto zjutraj, okrog treh, pa je začel otrok, ki je ležal v zibelki, jokati. Ko je gospodinja vstala, da bi otroka potolažila, je začutila sumljiv vonj. Stopila je proti trgovini in v grozi opazila, da je le ta vsa v dimu. Takoj je alarmirala ljudi, ki so prišli na pomoč. Reševanje pa je bilo zelo otežo- čeno, kajti zaradi zelo gorljivih in vročine proizva- jajočih stvari je vladala silna vročina. Ko so ogenj nekoliko udušili, so ugotovili, da je požigalec, ki je prišel skozi odprtino na strehi, mnogo stvari naj- prej pokradel, potem pa ostalo zažgal.

Nevarnost, ki je pretila vsem, ki so bili v hiši, je bila smrtna. Če nebi otrok začel jokati, bi vsi mirno spali, dim bi polagoma prišel v spalnico in zadušenje ne bi bilo izključeno.

Oblasti vodijo temeljito preiskavo in upajo, da bodo zločincu kmalu na sledu.

Pretep. Le malokdaj je slišati, da bi se notranji- ski fantje tako stegli, da bi bilo potrebno klicati rešilni avto iz Ljubljane, ki naj bi ponesrečenca prepeljal v bolnišnico. Še manj pa, da bi v pretepu koga ubili. To je v kriminalni notranjski kroniki — bela vrana.

Ko so se pretekli teden odpravili trije fantje iz Cerknice na Bloke, da bi tam počakali očeta enega izmed njih, ki je pripeljal konje s Hrvaškega, so šli v gostilno, da bi se nekoliko odpočili. Kmalu pa je prišel eden bloških fantov v gostilno in po- vabil Toneta Rožanca ven. Ko je ta prišel ven, ga je nenadoma napadel nek Bločan in ga z ostrim železom udaril po glavi in po roki. Ko je Tone po- klical svoja prijatelja na pomoč, se je med njimi in nekimi Bločani vnel boj.

Ko so orožniki uvedli preiskavo, so ugotovili, da je napadalec neki že nič manj kot 64-krat radi pretepuv kaznovani Kovač. Tudi to pot mu kazen gotovo ne bo usla.

Pobegli kaznjene - strah mariborske okolice

Maribor, 20. aprila.

Pred enim mesecem je pobegnil iz ječnišnice 31 letni slikarski pomočnik Alojz Babič. Zslali so ga na delo v mesto, kjer ga je zamakala zlasti svo- boda ter se ni več povrnil za zamrežena okna ječnišnice. Iskali so ga vespovsod, znal pa se je spretno prikriti v mariborski okolici. Tatunska ži-lica pa mu ni dala niuru in kmalu je imel skupaj celo vlomsko tolpo, s katero je plenil po mari- borski okolici. Seveda je bil obstoj tatunskega dru- štva znan le članom in pa Babiču. Na dan jih je spravil tečaj. Orožniki na Teznu so doznali, da se skriva pri nekem kmetu v Dogašah neki tujec. Ko so prišli gledat, kaj je s skrivnostnim tujcem, je bil ta že izginil, pač pa so našli pri dotičnem kmetu kovčge, katere je pred odhodom pozabil. V kovčkih je bilo samo tatinsko blago, izvirajoče iz mnogih vlomov in tatvin. Orožniki so potem iz- sledili še ostale člane tolpe in jih sedaj zaprli. Skupno so aretirane tri osebe, pri katerih so našli več parov čevljev, izvirajočih iz vlomov pri čevlar- skem mojstru Kerecu v Spesovem selu na Pobrežju ter plašče, ki so bili ukradeni iz trgovine Trgov- skega doma (Pregrad) v Mariboru.

Celje

Z motornim kolesom bi se bili kmalu ubili. V soboto, 18. t. m., so napravili trije Ribničani izlet na Stajersko. Vozili so se z motornim ko- lesom s prikolico. Srečno so privozili do Zalca v Savinjski dolini, kjer gotovo še niso slutili, kakšna nesreča jih bo doletela čez par trenutkov. Ko so tako vozili brezskrbno proti Celju, se jim je nenadno zlomila os, ki veže prikolico z moto- jem. Vsled tega se je zgodila nesreča, pri kateri se je močno ponesrečil Klun Franc, 30 letni sin prevzitarice, in dobil pri padcu močne poškodbe na prsnem košu in Zidar Asoj, 24 letni jurist iz Brež pri Ribnici, ki si je zlomil levo nogo v kolenu in desno močno poškodoval. Zanimivo je, da je voznik odnesel zdravo kožo. Imenovana dva ponesrečenca sta bila prepeljana v celjsko bolniš- nico, kjer so jima nudili prvo pomoč.

Gostovanje ljubljanske drame bo danes ob 8 zvečer v mestnem gledališču. Vpizorili bodo Ves- ničevu tragikomedijo »Gosposki dom«. Opozorjamo občinstvo, da je nekaj vstopnic še na razpolago

Ob 25 letnici Groharjeve smrti

Srbski filozof Dimitrij Mitrović o Ivanu Groharju

V noči od 19. na 20. aprila leta 1911 je izdihnil v ljubljanski bolnišnici slikar Ivan Grohar, ki je bil eden izmed tistih slovenskih umetnikov, ki so »ponesli slovensko umetnost daleč iz mej svoje domovine in ji tam priborili priznanje«. O tem, kaj je bil Grohar nam in kaj ostalim Jugoslovancem, in kako so ti sodili o umetnosti in o delih enega največjih naših umetnikov, priča doslej najboljša biografska skica o Groharju, ki je ni napisal Slovenec, temveč Srb, in sicer takoj ob njegovi smrti v »Srbskem književnem glasniku«. Njen avtor je Srb Dimitrij Mitrović, ki vzdržuje v Londonu, kot mi je pravil pred leti, svojo filozofsko šolo.

»Smrt Groharja ni samo rešila življenja,« pripoveduje Mitrović, »nego je zopet oživila dobrega in nesrečnega slovenskega slikarja, čigar življenje je bilo mučeniško, polno črnega pomanjkanja; a čigar duša je bila od onega sveta, začarana z lepoto in zaljubljenostjo v večnost. Pegaz je tudi za njega bil konj, ki nosi pesnike v bolnišnico. In ko se je strl zrušil v ljubljanski bolnišnici, ko je na glas zaplakalo vse, kar je duševnega in narodnega v njegovi mali domovini — je on oživel za slovensko javnost; razglasilo se je, da je umrl velik umetnik.

Grohar je bil prepojen z jugoslovanstvom

On je tudi v resnici bil velik umetnik, moden pa tudi naroden; a vendar ne tako velik in znamenit, da bi se bilo o njem slišalo daleč naokrog. Da bi ga bila poznala in ljubila srbska javnost. Naš tisk ni niti registriral njegove smrti. Pa tudi za ono boljše, znanstveno občinstvo, kar ga imamo, ni smrt Iyana Groharja pomenila nič; kakor da ga ni bilo.

Ivan Grohar je bil človek duše, blage, dobre slovenske duše. Bilo je mnogo ljubezni v njegovih slovenskih dobrosrčnosti; ljubezni za ubogo, drago Slovenijo in Slovanski Jug, za celo Slovanstvo, za vse pravične ljudi. Nasproti Srbom je čutil posebno nežnost. Bil je prepojen z jugoslovanstvom, in njegovo obzorje je bilo široko, kakor toliko naših najboljših duhov. Ali ko je umrl niti od blizu dovolj spoštovan in umevan, potlačen od trpljenja, tedaj je molčala velika njegova domovina; a zavržena in razcepljena njegova Kranjska je žalostno zaplakala.

Groharjev umetniški martirij

Zivljenje Groharjevo je bilo preprosto in trpko. Pripovedovati njegov življenjski, bi bilo spremljati njegovo umetniško trpljenje, počenši z rojstvom leta 1867 v ubogi kmečki rodbini v Sorici na Gorenjskem — preko otročjih let tihega, zamišljenega pastirčka očetove in tuje živine. Spremljati prodiranje silnega umetniškega instinkta v mlado, nenapolnjeno in nedelavno zavest. Dalje, na begu od življenja v Azbetov atelje v Monakovem, in na grenko pot življenja mladega slikarja polne duše in praznega žepa. Pripovedovati bi nam bilo o boju, da kakor sin nepoznanega, majhnega naroda podre v velika umetniška središča — o boju z jetiko, to strašno boleznijo — pa prav do stoječne resignacije sa-

motnega, meniškega slikarja z božjim navdihom — njem v sebi, z ubostvom okoli sebe v Skofji Loki — smrtne postelje 41. aprila 1911 v Ljubljani.

Preveč duše

Ivan Grohar je za umetnost imel nekaj več kakor talent, ali manjkalo mu je talenta za pridobitev hruha. Glad in jad sta mu bila tovarisa skozi vse življenje. Bil je ponosen in nespameten. Bil je rajši ubog, a svoboden, kakor pa, da bi bil le za trenutek izdal umetnost. Ostal je zvest »lepoti« vse svoje življenje. Njegovo življenje je bila pesem, čedna žalostna. Bil je zaljubljen v svoje pozlačene megle, svoj narančasti kadnium in svoje barve — v dušo stvari. In kakor je bilo treba poslati slike na Dunaj, Krakovo, Monakovo, Benetke in v London, jih je poslal, hotec osrečiti tudi druge s svojimi nežnimi čutili. On je bil umetnik s celim svojim bitjem in neozdravljiv pesnik, začaran od svojega lastnega srčnega bogastva. Slaven je danes, po smrti; a postane še slavnější. Njegova slava, priznanje, vse to bo rastlo — ali življenje mu je bilo popolnoma neslavno. Pač mu je kritika pri njegovih delih, razstavljenih na razstavah na Dunaju, Pragi, Trstu in Ljubljani, priznala velik talent in njegova samonikla umetnost je osvajala ljudi okusa. Pa njemu ni bilo za vse te kritike in morda ni niti vedel zanje. Ni se okoristil z javnim mnenjem — bil je tuj temu svetu. Gotovo je bila zanj nesreča: da je bil rojen v Sorici in da je slikal v Skofji Loki.

Simfonije barv

Grohar je ustvarjen za dušo. Ljubil ter slikal je sanje, in njegove naslikane sanje silijo dušo, da jih ljubi. Mehkost, nerazumno najnežnejša nego graciozna, bolj navdušenje vzhajajoča nego dekorativna, je osnovna impresija Groharjeve umetnosti. V Groharju je vse od duše, nič ni posvetnega in njegove barve duhte. Snežno blede zlato je največkrat osnovni ton njegovih slik. Po njem pa so zlate druge barve, največkrat vijolično-oranžne in rožnato-oljčne. Njegove simfonije barv so polne

živga, intimnega, neposredno drhtavega tona. Neobjasnjena, estetična, čudovitega pečata duše človeka, kateri ima v sebi mnogo duš; ali od vsake le en del. Grohar je zmagal tehniko, in človek občuti, da je to otaštveni dih dobre sanjajoče duše — da je vse prisrčno in intimno.

Grohar

Kot slikar je Grohar izključno kolorist; to je daljna impresija, katere sledi izza impresije. Pri njem je estetični ton silno močan v celim svojem blagoglasju in finosti. Groharju so barve sanje in svet je ustvarjen iz barv. On ni brezčuten ter ima smisel za plastiko. Fond njegovih pokrajin je močno in krasno modeliran, a lica so kontraktna. Ima tudi fin čut za vezanost in elegantnost linij. Bil je, ako ne ravno izvrsten, a dober risar, in vsaka njegova beležnica je bila polna značajev. Pač pa njegova smisel za obliko je bila velika. In če se more o kom reči, da je pisal s krvjo, se o njem lahko reče, da je z njo slikal. On je gotovo gledal s fizičnim očesom barve, kakor jih gledamo mi, ali videl jih je drugače in je hotel, da bodo take, kakršne jih vidi on. Umeval je barve in jih stiliziral, in to v pravem smislu besede. Kolorit njegov je poln govora in izrazov. Vsak kosček njegovega platna je poln simbolov. Groharjeva barva ima izraz, katerega ji je navdihnil on sam, izraz, močan in čuteč. Malokdaj se slikarji povzpnejo do velike moči impresij od visoke poezije in glasbe.

Imel je še mnogo povedati

Ivan Grohar ni izčrpal svojih duševnih zakladov. Smrt ga je pokosila prežgodaj; izbila mu je iz rok čopič in paleto. Zapustil je dovršenih slik; a on sam ni še dovršil. Imel je še mnogo povedati, in vse, kar je povedal, je bilo nasproti onemu, kar je hotel povedati in je bilo potrebno, da nam pove — molčanje. Pa tudi ta molk govori in to glasneje od kateregakoli kedaj živčih slikarjev slovenskih.

A. P.

Tehnika bodoče zračne vojne

Po mnenju večine vojaških strokovnjakov se bodo vršile predvsem v zraku. Imamo že celo vrsto novih izumov, ki jih bodo rabili zračni borci, kakor n. pr. letala fenomenalne hitrosti, dalekonojne protiletalske topove, natančne priprave za spuščanje bomb, močnejše žaromete itd.

Najnevarnejše sodobno orožje so bombniki. Ta letala niso novost, kajti rabili so jih že v svetovni

vojni. Nemški Gotha-bombniki so napravili več zračnih napadov na London, čeprav niso povzročili posebno velike škode. Ti bombniki so nosili s seboj samo nekaj stotin funtov bomb in so leteli komaj s hitrostjo 75 milj na uro. Ko so v naglici zmetali na sovražno mesto svojo pičlo zalogo, so jo spet odkurili nazaj v svoje oporišče, kajti majhna zaloga bencina jim ni dopuščala, da bi se

Narava in tehnika: slika na desni ni senca jezdeca in slona, marveč sidro za največjo ladjo sveta »Queen Mary«.

Jolgo mudili pa poti. Cisto drugače je z današnjimi bombniki, katerih uničevalno delo vidimo v sedanjih vzhodnoafriški vojni. Tak bombnik more nositi s seboj tri do štiri tone granat in preleteti do 200 milj na uro. Ker mu zadostne zaloge bencina omogočajo, da mu po deset ur ni treba pristati, more cele pokrajine spremeniti v prah in pepel na enem samem poletu. Toda lahko je bombe iz zraka spuščati, težje pa

zadeti izbrano tarčo

Topniški tehniki so se zadnjih petnajst let z vso vmeno vrgli na to polje in res jim je posrečilo sestaviti stroj, ki letalcu omogoča precizno meriti. Vsak bombnik je opremljen z bombnim vizirjem, ki natančno, kakor najboljši računar samogibno izračuna hitrost letala, višino od tal, hitrost vetra itd. Vse to služi strelcu v zraku, da more zadeti izbrani predmet prav tako zanesljivo, kakor topničar na tleh.

Temu strahotnemu napadalnemu orožju pa je postavila moderna tehnika nasproti tudi učinkovito obrambno sredstvo. Novi 105 mm top, ki vrže v eni sekundi svoj izstrelak en kilometer visoko, nosi smrt v višini osmih milj. Tako visoko ne more leteti noben natoovorjen bombnik. Razen tega pa so ti protiletalski topovi montirani na motorna vozila in se lahko sprtno in hitro sudejo iz kraja v kraj. Še čudovitejša pa je priprava, ki jim omogoča meriti na premikajoči se predmet v zraku. Vickerjev detektor ali kakor ga imenujejo »magična škatala«, je nekaj podobnega, kakor bombni vizir na letalu. Tudi ta stroček vam hipoma razbeleži hitrost letala, njegovo smer in višino od zemlje ter sporoči to s pomočjo elektrike topu. Protiletalska baterija, ki je opremljena s takimi detektorji, ne rabi nobenih bistroumnih opazovalcev in v trigonometriji izloanih častnikov, kajti mrtvi stroj izračuna sam precizno in natančno vse potrebno. Za nočno obrambo pa je ameriška armada opremljena tudi s posebnimi tako zvanimi

zračnimi rešetkami

To so velikanski žarometi, ki mečejo na nočno obzorje črtae like kvadrate ali pa paralelograme, ki so premreženi z manjšimi kvadrati kakor šahova deska. Kakor hitro pride letalo v območje te svetlobne rešetke, izračuna mehanizem protiletalskega topa njegovo višino, brzino in smer. Razsvetljava teh žarometov je zelo učinkovita in sega do 15.000 čevljev visoko. Pilot, ki se zapletel v tako magično luč, se bo težko izmotal iz njenega območja, kajti »magična škatala« omogoča napadencu prav tako zanesljivo merjenje, kakor bombni vizir zračnemu napadalcu.

Nemške težkoče

Pariški listi poročajo, da se občuti v Berlinu in drugih nemških mestih nedostatek mleka in in drugih nemških mestih nedostatek mleka in jajc. Čajno maslo je postala največja redkost. Kakor vedno, so se zopet prikazala nakazila, ki dodelijo posamezniku eno osminko maslobo dnevo. Letalci proge Berlin—Moskva redno prinašajo zalogo masla za družine in sorodnike. Ko so se povrnil iz Londona nemški nogometaši, so vsi prinesli zavitke z maslom. Izrabili so za to nakupovanje vse pičle prihranke v teku edinega prostega popoldneva. Na Bavarskem se je prikazalo toliko »veržnikov«, ki pod roko nakupujejo živila na kmetih, da jih zapira vlada v kazenska taborišča. Kmetje ne marajo prodajati živil po uradno določeni ceni, ker jo smatrajo za prenizko. Policija vneto zapira radi »veleizdajec« trgovce, ki navijajo cene. V Bratislavi je zatožil državni pravdnik 226 prodajalcev masti, mleka in masla. V Schleswigu je zaprt neki posredovalec, ki je ovrnil redno dodelitev maslobo mestnemu prebivalstvu. V Karlsruheu so zaprli kmetico, ki je zahtevala po 9 Din za eno jajce. V Hamburgu so romali v zapora trgovci, ki so podražili sir za 40 odstotkov. Kratkotako se vračajo nekdanje žalostne razmere iz let med svetovno vojno.

Tajni radio

Britska policija se redno poslužuje radia. Ima v Londonu, znanem kopališču Brightonu in drugih krajih, lasne oddajne postaje, dočim nosijo vsi stražniki male žepne sprejemnike. Oddajni valovi sežejo 50 km daleč. A najbolj zanimivo je to, da se poslužuje policija pri zaupnih poročilih tako zvane »narobe oddaje«: spaci glas napovedovalca tako, da donijo visoke note v basu, dočim se slišijo nizke v piskajočem falsetu. Radio ljubitelji niso v stanju razumeti ta poročila, dočim popravljaio policijski sprejemniki zakrinkano oddajo, in doni iz njih normalen glas. Seveda so se našli ljubitelji radia, ki so rešili to skrivnost. Zaradi tega je določila policija visoko kazen z več mesece zapora za vse, ki bi izdelovali in prodajali radio-aparate z »narobe modulacijo«.

Pod operacijskim nožem

Sila prijazno je velela sestra, bolj prijaznega poziva si niti v sanjah misliti ne morem. Da bi se zdaj obotavljal, mi niti na misel ne pride. Le en pogled še na to čudno mizo: saj to ni zelena miza, kjer se deli pravda, to je trdna, železna miza, kjer se lovi in kuje življenje. Ležem. Trdna, nepremična podlaga mi daje neko sigurnost, in ko mi položi sestra jermene preko nog, jo celo vzpodbujam, naj le dobro pritegne. Druga sestra mi medtem ovije lase z gazo. Pritegnejo nad me ogromno luč, ki meče indirektno žarke. Pristopijo asistenti in slednjič sam primarij, mlad, živahen dečko. Prijazno se nesmehe, in ko gledam te živahne oči iznad mask, ki se prav nič ne izmikajo, začutim novo sigurnost pod sabo. Primarij me še nekoliko obodri, nakar mi nagne glavo nazaj. Zdajci mi ovijejo glavo in jo pogrinjajo ter nekako hermetično zapro. Noč. Zdaj smo razdvojeni. Le nič sentimentov. Zame veljaj: miren utrip, absolutna negibnost, popolna predaja telesa. Njim pa želim sigurnih instrumentov in sreče! Še nekaj mi polagajo in pokladajo dol po telesu, hkrati mi neka roka otipuje visečo desnico in jo pritrdi z jermenom; hkrati pa ujame druga roka še levico. Cisto prav.

Primarij je najavil injekcije. Kmalu začutim vse polno vbovov v vrat — nato pa kakor da vrat ni več moj, čisto omrtvičen je, tuj. Čudo čudovito! Zdaj so pa pričele roke z vso naglico delovati po tem topem, brezčut-

nem vratu. Le nikakih sentimentov, samo gola matematika, žila, puls in morda še časomer. Toda kam z mislimi? Roke se povežejo, noge tudi, misli pa ni mogoče prikleniti z nobenim jermenom. In ravno misli so mi zdajle v veliko nadlego, čisto odveč so mi, kajti neprestano bodo hotele vrtati operaterjem pod roko. Treba jih nemudoma nekam odgnati. Dol v park! Lep dan, nu, ne posebno. Pogledjmo ven! Morda na tramvaj? Ne, kar peš, samo do kavarne, saj ni daleč. Casopisi, seveda. Abesinci omagali! Še dolgo ne! Bo še govoril nož! Tako, da bo torej konec koncev Abesinija tepena? To bi se pač ne smelo zgoditi, nikoli ne bi smeli dovoliti poraza edine temne neodvisne države. Le kako da so ti ljudje opustili svoje prvotne bojne metode.

No, če

bodo užugani Abesinci,

Nož! Da, pravkar sem ga začutil. Lepo polagoma reže in čutim ga komaj toliko kot iglo. Biti mora silovito nabrušen, se mi zdi. Nepremično ležim, niti dihati si ne upam, da bi ne bilo kaj napak. Misli pa postajajo kakor nadležne muhe, hotele bi na vsak način natančno vedeti, kako in kaj, napiti se vroče krvi in pogledati globoko pod nož. Proč! — Petrolej bo torej ugonobil črno carstvo, petrolej bo zapalil svet v mesecu maju! Zažgati petrolej, vse njegove zaloge in vrelce uničiti! Da se ne dvigne nobeno letalo več, da se ne premakne noben tank in noben avto več na vsem božjem svetu! Samo na nož! Pa bo na

mah odstranjen problem vojne nevarnosti, ki se zdi svetovni diplomaciji tako strašno zamotan. Orožje dol ali pa na nož!

»Las! Sestra, v maski je las!«

Presunilo me je. Kajti zazdelo se mi je, da je spodletel nož. Milost božja! Vendar sem se kmalu pomiril, ko sem čutil zopet roke, kako to gnetejo in gibajo. Nikakega vprašanja ni, nikakega dvoma, vsakdo točno pozna svojo funkcijo, in roke delajo same. Čutim neke predmete, kako mi padajo na ramo, in kar naprej, silovito naglo, kakor v nekem vrtincu. Na vratu pa začutim strahovito težo, ogromna skala se mi je obesila na grlo! Kaj utegne to biti? Skušam zopet odgnati misli odtod, ali ne gre več, zagrizajo se v vrat, v tisto skalo, hočejo jo prevaliti.

»Recite: triintrideset!«

»Triintrideset.«

»Dobro. Se enkrat.«

Odleglo mi je. Zveza z zunanjim svetom se drži. Nad seboj uzem številko 33, in moje misli jo popadejo liti mravlje. Od vseh strani jo ogledujejo, ali je morda kaj sumljivega na njej. Ko nič ne najdejo, se vrnejo zopet k skali, ki postaja bolj in bolj nezno. Čutim pot, ki mi curlja s čela dol v zatilnik. Nekaj roka se mi vtihotapi neke odspodaj nad obraz: prinesla je zraka. Vse prav, ali tista pega nič ne popusti, nasprotno, bolj in bolj postaja nezno. Ponovno: tri in trideset, potem reče primarij, da bo kmalu dobro. No, kar lepo previdno dalje, glavna je sigurnost, si mislim. Nama se ni treba nič ozirati, zdržim če treba

do noči. Ne, ne, zlagale so se moje misli, kdo bi zdržal do noči tako ogromno težo? In vendar se je vlekle, vlekle, potekle so cele ure, se mi je zdelo, pa ni bilo res.

»Šivel! Razločno sem slišal. Trenutek nato se mi je zazdelo, da se roke na vratu drugače sukajo, a teža polagoma popušča. Slednjič je tudi to minilo. Operacija strume je končana. Dvignili so me, obvezavali. Na plahti doli po životu sem videl mlakuže krvi, ki jih je lovila sestra v posodo; primarij si je smenal rokavice, oči so se mu živo utrinjale; in je pokazal na kositrno skledo: »Glejte, to je pa tisto, ki vas je težilo.« Gledal sem sluzasto kepo, kakor jajce veliko: to je torej bila tista silovita skala!

Odnegli so me v sobo. Sestra je pokleknila in pričela moliti. Kaj to pomeni? — si mislim. Ko pa zaslišim ropot skodel, tedaj uganem: obed je.

Nož je torej opravil svoje, bomo videli, kako bo reagirala narava, ona ima zdaj besedo. Narava hodi namreč čisto svoja pota, skrivnostna in vrtoglava, in mnogokrat ji noben človeški instrument ne more slediti. Prvi znaki so že tu: temperatura je planila z normalne na 38. Ni to sicer še nič posebnega, ali v dveh urah tak skok pač nekaj pomeni.

Pride vizita. Vedno enako prijazen in taktni ti ljudje; nikakega zadiranja, ne, niti oddale. Čisto nov svet pribaja, živahen in mlad, stari odмира. Samo enkrat sem bil v bolnici, to je bilo v Celovcu pred mnogimi leti.

(Dolje.)